

ДЕЩО ПРО ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ

Правопис географічних назв англосаксонської Англії — річ напрочуд непевна: жодної узгодженості в написанні навіть самої назви країни в ті часи ще не було. Так, Лондон міг зватися Лундонією, Лунденбергом, Лунденною, Луденом, Лундевіком, Лунденчестером або й Лундресом. Не маю сумніву, комусь із читачів будуть ближче до душі якісь інші назви, та в написанні книги я послуговувався правописом, наведеним у «Оксфордському словнику англійських власних назв», — із прив'язкою до часів правління короля Альфреда: з 871 по 899 рік. Та навіть за такого підходу помилок, на жаль, не unikнути. Скажімо, острів Гейлінг у джерелах за 956 рік згадується то як Гейлінсінг, то як Геллінгайге. Та й сам я не надто послідовний. Приміром, Англію називаю по-сучасному — «England» замість тогочасного «Englaland», а тодішній Нортумберленд у мене Нортумбрія, аби у когось не склалося хибне враження, бо щітмо межі стародавнього королівства й сучасного англійського графства збігаються. Отже, нижче наведений список, як і самі назви в ньому, є суто приблизним:

Аббандуна — Абінгтон, графство Беркшир
Аскський пагорок — Ешдаун, графство Беркшир
Батум — Бат, графство Ейвон
Басенгас — Бейсінг, графство Гемпшир

Кінвіт — форт Кінвіт, біля с. Кеннінгтон, графство Сомерсет
Корнвалум — графство Корнволл
Контварабург — Кентербері, графство Кент
Крідьянтон — Кредінтон, графство Девон
Ледечестр — Лестер, графство Лестершир
Ліндісфарена — о. Ліндісфарн (Святий острів), графство
Нортумберленд
Луиден — Лондон
Меретон — Мартен, графство Вітшир
Меслах — Метлок, графство Дербішир
Педредан — р. Парретт
Піктланд — Східна Шотландія
Пул — затока Пул, графство Дорсет
Редінгум — Редінг, графство Беркшир
Сефери — р. Северн
Сіппангем — Чіппенгем, графство Вілшир
Сірренсістр — Чиренчестер, графство Глостершир
Снотенгем — Ноттінгем, графство Ноттінгемшир
Солент — протока Солент
Стреоншелл — Стренсела, графство Йоркшир
Суморсат — графство Сомерсет
Сут-Саксія — Сассекс
Сюннінгтвейт — Свінітвейт, графство Йоркшир
Твід — р. Твід
Твіфірд — Тівертон, графство Девон
Темс — р. Темза
Тін — р. Тайн
Торисета — Дорсет
Тренте — р. Трент
Уїск — р. Екс
Фромтун — Фремpton-на-Северні, графство Глостершир
Шірбурнан — Шерборн, графство Дорсет

Бербанбург — Бамбурзький замок, графство Нортумберленд
Бемфлеот — Бенфліт, графство Ессекс
Бердастополь — Барнстейбл, графство Девон
Беревік — Бервік-на-Твіді, графство Нортумберленд
Беррокшир — графство Беркшир
Блаланд — Північна Африка
Вергам — Веарем, графство Дорсет
Вігт — о. Вайт
Війр — р. Вір
Вілтун — Вілтон, графство Вілшир
Вілтуншир — Вілшир
Вінбурнан — Вімборн-Мінстер, графство Дорсет
Вінтанчестер — Вінчестер, графство Гемпшир
Гайтабу — Гейдебю, торгове місто на півдні Данії
Гаманфунта — Гавант, графство Гемпшир
Гамптоншир — Гемпшир
Гамтун — Саутгемптон, графство Гемпшир
Гейлінсіг — о. Гейлінг, графство Гемпшир
Грепандун — Рептон, графство Дербішир
Геваск — затока Вош
Гегнсбер — Гейнсборо, графство Лінкольншир
Глевечестр — Глучестер, графство Глучестершир
Грантачестер — Кембридж, графство Кембриджшир
Далріада — Західна Шотландія
Дефнашир — графство Девоншир
Деорабі — Дербі, графство Дербішир
Джуруум — Джарров, графство Дарем
Дік — Дісс, графство Норфолк
Дангольм — Дарем, графство Дарем
Еофервік — Йорк (данською — Йорвік)
Екзанчестер — Ексетер, графство Девон
Кантуктон — Кеннігтон, графство Сомерсет
Кенет — р. Кеннет
Кетрегт — Кеттерік, графство Йоркшир

ПРОЛОГ

*Королівство Нортумбрія,
866–867 рр.*

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Я — Утред, син Утреда, котрий був сином Утреда, чийого батька також звали Утредом. У батькового писаря, ченця Беокки, я записаний як Ухтред. Якби батько вмів читати й писати, то, напевне, сказав би йому, як правильно. А от я грамоту знаю і часом дістаю зі скрині стародавні сувої. У тих рукописах моє ім'я зустрічається і як Утред, і Ухтред, і навіть Угхтред і Уутред. Ці письмена — грамоти, у яких сказано, що Утред, син Утреда, є єдиним законним володарем земель з горами і ярами, дубовими і ясеневими лісами, болотами й морем. Той край сниться мені досі — оточений бурхливим морем, він розкинувся під вітристим небом. У тих снах я знаю напевне, що настане той день, коли я відберу цю землю в того, хто забрав її в мене.

Я оддермен, хоч і називаю себе ярлом, що, власне, одне й те ж. Ветхі сувої слугують беззаперечним доказом мого права на володіння тією землею. Закон гласить, що вона моя, а закон, як відомо, — це те, що відрізняє людей Божих від диких звірів. От тільки повернути батьківщину мені він не допоможе, адже закликає йти на поступки. Закон вважає, що гроші здатні відшкодувати всі втрати, а понад усе він боїться кровної помсти. Але я Утред, син Утреда, і це буде оповідь про помсту, про те, як я відібрав у ворога те, що належить мені за законом. А ще вона — про жінку та її батька, короля.

Твіду і на північ від Тіну. Однак у Нортумбрії над нами також був король, котрого звали, як і мене, Осберт. Він мешкав на південь від нас, на півночі бував зрідка і загалом у наше життя не втручався. Втім, віднедавна його трону захотів чоловік на ймення Елла — олдермен із гір на захід від Еофервіка. Він зібрав військо проти Осберта і надіслав батькові дари, щоб заохотити стати на його бік. Зараз мені зрозуміло, що тоді доля повстанця цілковито перебувала в батькових руках. Я ж бажав, аби він підтримав законного короля Осберта, позаяк того звали як і мене, а ще — бо у дев'ять років я сліпо вірив, що чоловік на ім'я Осберт мусить бути шляхетним, мужнім і добрим. У дійсності ж наш монарх був дурнем і боягузом, проте він правив нашим королівством, і батько не бажав виступати проти нього. От тільки Осберт, на відміну від Елли, не виявив поваги і не надіслав йому дарів. Саме це й непокоїло батька. Будь-якої миті ми могли зібрати армію зі ста п'ятдесяти добре озброєних чоловіків, а вже за місяць збільшити її до чотирьохсот; а отже, той, хто здобуде нашу підтримку, гарантовано стане королем, за що завдячуватиме тільки нам.

Або ж так ми вважали.

А тоді я побачив їх.

Три кораблі.

У моїх спогадах вони ніби виринули з-за пелени туману, і, може, так воно й було, та пам'ять — річ ненадійна, бо ж той день я пам'ятаю як ясний і безхмарний, тож навряд би там звідкись узявся туман. Хай там як, а в моїх спогадах кораблі неначе виринули з нізвідки, прямуючи до нас із півдня.

Гарніших суден я зроду не бачив. Як невагомі, вони неслися на веслах спокійною гладдю океану. Високо здіймалися їхні носи і корми, прикрашені золотими головами зміїв та драконів. У ту мить мені здалося, ніби кораблі

Колись він був моїм королем, і всім, що маю, я завдячую саме йому. Харч, який я їм, палац, у якому живу, і зброя мого війська — все дісталось мені від Альфреда, мого короля, котрий ненавидів мене.

Та історія ця починається задовго до моєї зустрічі з Альфредом — із того дня як я, дев'ятирічний, уперше побачив данів. Сталось це у 866 році, і звали мене тоді зовсім не Утредом, а Осбертом, бо був я молодшим сином свого батька, а зватися Утредом мав право лише старший. Високий і статний, мій сімнадцятирічний брат успадкував нашу родову русявість і батьків суворий лик.

У день, коли я вперше побачив данів, ми їхали узбережжям на соколине полювання: батько, його брат, мій брат, я і з десяток служників. Була осінь. Прибережні скелі кишіли життям, що повилазило погрітися останнім теплом. Галасуючи, в небі ширяла ціла зграя птахів. Було їх багато, тож ми вирішили не спускати соколів. Доїхали до коси, що відділяла наші землі від святого острова Ліндісфарена. Пригадую, як довго я дивився на напівзруйновані мури абатства. Ще задовго до мого народження його пограбували дани, і хоч невдовзі потому туди повернулись ченці, монастир так і не відновив слави.

А ще той день я запам'ятав як напрочуд гарний, і, либонь, так і було насправді. Можливо, тоді трошки дощило, але мені чомусь так не здається. В моїх спогадах той день закарбувався як ясний і сонячний. Море було спокійне, хвилі невисокі. Довкола панувала ідилія. Зачувши крики птахів, моя соколиця міцніше вчепилася кігтями мені в руку і тривожно закрутила головою. З фортеці ми виїхали до полудня і рушили на північ. Хоч і взяли з собою соколів, та полювати не збиралися — батько більше хотів подумати на самоті.

Цими землями правив наш рід. Мій батько, олдермен Утред, був володарем усього, що пролягає на південь від